

İran-İsrail Çatışması ve Irak'a Yansımaları: Bölgesel Gerilimin Gölgesinde Irak'ın İkilemi

Recep Tayyip Gürler¹

Orta Doğu'nun zaten yıllardır kırılgan olan dengelerinden en fazla etkilenen ülkelerin başında Irak gelmekteydi. İran ile İsrail arasındaki doğrudan çatışmanın yeni bir aşamaya girmesiyle birlikte Irak'ın karmaşık iç siyasi yapısı gündeme geldi. İran-İsrail Savaşı'nın yarattığı yeni gerilim, coğrafi konumu ve İran ile derin siyasi bağları nedeniyle Irak'ı da derinden sarsıyor. Çatışmanın Irak'a yansımaları Irak'ın hava sahasını kapatmasından, İran destekli milislerin tutumuna ve Bağdat hükümetinin hassas dengeleme çabalarına kadar, çok yönlü ve karmaşık bir durumda.

Hava Sahaları Kapanıyor, Hayatlar Sekteye Uğruyor

İsrail'in İran'a yönelik hava saldırılarının ardından, Irak hava sahasını tamamen kapatmak zorunda kaldı, tüm hava trafiğini durdurdu. Bu ani kapanış, bölge genelinde uçuşların iptal edilmesine veya yeniden yönlendirilmesine neden olarak on binlerce yolcuyla mağdur etti. Örneğin, Tahran ve Kum vilayetindeki saldırılar nedeniyle ülkeden havayolu ile ayrılamayan Iraklı üniversite öğrencileri, karayoluyla ülkeye dönmek zorunda kaldı. Ancak bazı kaynaklara göre Irak hava sahasını kapatmada yüzde yüz bir başarıya ulaşmış değil. Nitekim İsrail'in saldırılarının bir kısmında Irak hava sahasının kullanıldığı, İran insansız hava araçları ve füzelerinin de İsrail tarafından Irak üzerinde düşürüldüğü iddia edilmekte. Bu durum, Irak'ın egemenlik kaygılarını artırarak Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'ne şikâyetle bulunmasına yol açtı.

İran Destekli Milislerin Söylemi

Çatışmalara belki de en net tepki veren, Irak'taki İran destekli Şii milis gruplar oldu. Bu gruplar, İsrail'in İran'a yönelik savaşı tırmandırması durumunda ABD çıkarlarına yönelik saldırıları yeniden başlatma tehdidinde bulundular. Daha önce ABD'nin Irak içindeki misilleme saldırıları ve Irak iç siyasetindeki baskılar nedeniyle bu tür eylemlerini askıya almışlardı.

Ketaib Seyyid eş-Şüheda, Asaib EhlülHak, Harekat en-Nuceba ve Ketaib Hizbullah gibi milisler, İran'a asker ve silah desteği sağlama, İsrail'e drone ve füze saldırılarını artırma niyetlerini açıkça dile getirdiler. Hatta Ketaib Seyyid eş-Şüheda sözcüsü Kazım el-Fartusi, Irak'ın halihazırda Gazze ve Lübnan'daki mevcut çatışmaların bir parçası olduğunu ve Iraklı grupların İsrail'i neredeyse her gün hedef aldığını belirtti. İran destekli milislerle bağlantılı Telegram kanalları, ABD'ye ve Irak'taki varlığına karşı kışkırtma ve propaganda faaliyetlerini artırarak, ABD Büyükelçiliği'nin kapatılması ve ABD güçlerinin ülkeden çıkarılması çağrılarını yaptılar.

Ancak bu agresif söyleme rağmen, analistler, milislerin doğrudan bir çatışmadaki gerçek hazırlıklarının ve potansiyel etkilerinin daha kısıtlı olabileceğini belirtiyor. Irak'taki siyasi ve mali konumlarını tehlikeye atma riskinden dolayı, Hizbullah'tan veya doğrudan İran'dan resmi bir talep gelmedikçe İsrail'e karşı bağımsız askeri eylem başlatma olasılıkları düşük görülüyor. Ayrıca, kaynaklar bu grupların geçmişteki bölgesel çatışmalarda önemli kayıplar verdiğini ve eski güçlü hallerine dönmelerinin zor olduğunu da öne sürüyor.

¹ Dr. Arş. Gör. Sakarya Üniversitesi Ortadoğu Enstitüsü.

Bağdat'ın Zorlu Dengeleme Çabası

Irak Başbakanı Muhammed Şiya el-Sudani hükümeti, bu bölgesel gerilimler arasında son derece zor bir durumda kaldı. Bir yandan, İsrail'in Iraklı grupların kendi topraklarından saldırı düzenlemesi durumunda nasıl yanıt vereceğini hesaplamak zorunda kalırken, diğer yandan da ülkesinin iç istikrarını ve uluslararası ilişkilerini korumaya çalışıyor. Bu doğrultuda hükümetten "Irak'ın egemenliğinin ve topraklarının ikili hesaplaşmalar için bir savaş alanı haline gelmesine izin verilmeyeceği" açıklaması yapıldı. Bağdat'ın, ABD güçleri ile milisler arasında beş ay önce sağladığı ateşkesi sürdürme çabası da bu hassas dengeleme politikasının bir parçası.

Sonuç olarak, İran-İsrail çatışması Irak'ı sadece hava sahası kapanışları ve insani zorluklarla değil, aynı zamanda ülkenin iç siyaseti ve bölgesel milislerle ilişkileri açısından da ciddi bir ikilemle yüz yüze bırakmış durumda. Bağdat hükümetinin bu fırtınalı denizde istikrarı koruma çabası, Orta Doğu'daki daha geniş bölgesel gerilimin Irak üzerindeki derin ve devam eden yansımalarını açıkça ortaya koyuyor.